

מזמור לדוד הבו לה' בני אלים

ברכות כט, א- הני שבע דשבתא כנגד מי? אמר רבי חלפתא בן שאול: כנגד שבעה קולות שאמר דוד על המים.

ערוך השולחן אורח חיים הלכות שבת סימן רסז - ואחר מנחה אומרים חמשה מזמורים לכו נרננה שירו לד' שיר חדש ד' מלך תגל הארץ ומזמור שירו לד' שיר חדש וד' מלך ירגזו עמים מפני שאלו המזמורים הם על לעתיד לימות המשיח והוא יום שכולו שבת לכן אומרים אותם בהכנסת שבת ואח"כ אומרים מזמור לדוד הבו לד' בני אלים לפי שיש בו שבעה קולות שכנגדם ז' ברכות של התפלה בשבת

רש"י תהלים כט- הבו לה' - הכינו לה' והכינו לו אתם בני אילי הארץ מכאן שאומרים אבות, ומנחם חבר הבו לשון נתינה, אלים שרים (סא"א): **הבו לה' כבוד ועוז -** מכאן שאומרים גבורות: **כבוד שמו -** זו קדושת השם ויש במזמור זה שמנה עשרה אזכרות וכנגדן תקנו י"ח ברכות:

זבחים טז, א- וישמע יתרו כהן מדין - מה שמועה שמע ובא ונתגייר? ר' יהושע אומר: מלחמת עמלק שמע, שהרי כתיב בצדו: 'ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב'; ר"א המודעי אומר: מתן תורה שמע [ובא], שכשנתינה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל [מלכי] עובדי כוכבים אחזתו רעדה בהיכליהן ואמרו שירה, שנאמר: 'ובהיכלו כולו אומר כבוד', נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם? שנא' ה' למבול ישב! אמר להם: 'וישב ה' מלך לעולם', כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם, אמרו לו: מבול של מים אינו מביא, אבל מבול של אש מביא? שנא': 'כי באש ה' נשפט!' אמר להן: כבר נשבע שאינו משחית כל בשר, ומה קול ההמון הזה ששמענו? אמר להם: חמדה טובה יש לו בבית גזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, וביקש ליתנה לבניו, שנאמר: 'ה' עוז לעמו יתן', [מיד] פתחו כולם ואמרו: 'ה' יברך את עמו בשלום';

קין אורה מסכת זבחים - וזה ענין אמרם ז"ל כשנתינה תור' היה הקול הולך מסוף העולם ועד סופו, כי אור קדושתו נגלה בכל העולם, ונתבטל הרע של כולם, ובאו ושאלו שמא מבול בא לעולם, נתייראו שמא יהי' הביטול ע"י השחתה כמו במבול, אמר להם כבר נשבע כו', אמרו לו שמא מבול של אש יביא, כי התורה נתנה באש הגדולה, ופן יכלו כולם ע"י האש, אמר להם כבר נשבע שלא ישחית כל בשר, ואופן הביטול הרע על ידי השחתה לא יהיה עוד, אלא חמדה גנוזה יש לו כו' ונותנה לבניו, ובזיוה וקיומה נהפך הרע לטוב ויבאו כולם על תיקון השלימות, וכולם יחיו ויודו ליוצרם, בהכרתו כולם את כבודו ית', מיד פתחו כולם ואמרו ה' יברך את עמו בשלום, כי זה אופן התיקון שוה לכולם ונתקבל להם, ואמרו מי יתן והיה כן כי יברך ה' את עמו בכלי המחזיק ברכה הוא השראת זיו שכינתו עליהם, ומברכתם יבורכו כל בראי עולם בטוב, ויכירו וידעו כולם מי בראם ולא יזה תכלית נבראו כו', וביעור הרע לא יהי' ע"י השחתה ח"ו כמו המבול, אלא הרע יושבת וישוב הכל לטוב, ויהיה שלם ואמת לכל בראי עולם. ובזה יש לכיין מש"נ (תהלים קי"ז, א - ב') הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם, כי ע"י תגבורת חסדו עלינו במה שנתן לנו תורתו אשר כל האומות הכירו אמתתה תורת אמת מובטח הוא כי לא יבא העולם לידי השחתה ח"ו כי אם יתוקנו כולם לטוב, וכד' ר"ש במדרש (יל"ש ח"א תרע"ב) ע"פ (ויקרא כ"ו, ו') והשבתי חיה רעה היינו שטבע הרע יושבת ולא ירעו ולא ישחיתו, אלא כולם ימלאו דעה את ה', כי"ר במהרה בימינו.

רד"ק - (ג) קול ה' על המים. דרשו רבותינו ז"ל בזה המזמור שנאמר על יום מתן תורה. ואמרו, כי הקול הגדול שיצא מן השמים עבר תחילה על המים. ועל איזה מים? על מים רבים, והם מי הים:

(ד) ואמר: קול ה' בכח, כלומר, קול ה' בא בכח על המים ואחר כך בא בהדר על ישראל. כלומר כדי שלא ימותו ישראל מפני הקול החזק היוצא העבירו במים תחילה להתיש כחו שם, ואחר כך בא לישראל בהדר, שיוכלו לסבלו. ואף על פי כן נבהלו באותו הקול ואמרו (שמות כ, טז): ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות:

(ה) ואמר: קול ה' שבר ארזים, שאותו הקול שבר ארזים וירקידם כמו עגל:

(ז) ואמר: קול ה' חצב להבות אש, כמו שאמר (שם פסוק טו) את הקולות ואת הלפידים:

(ח) ואמר: קול ה' יחיל מדבר, כי רעשו ההרים והמדברות. וכן האיילות וחיות השדה חלו וכאבו לאותו הקול:

(ט) ואמר: ויחשוף יערות, כי בנפול הארזים הנה היערות חשופים. ואמר: ובהיכלו כלו אמר כבוד, בהר סיני. וחשבו אומות העולם כי היה משחית העולם כמו שעשה במבול:

(י) ואמרו מלאכי השרת: ה' למבול ישב, ונשבע שלא ישחית עוד העולם. וזה הקול שאתם שומעים הוא ה' שנותן תורה לעמו ישראל:

(יא) וזהו שאמר: ה' עז לעמו יתן, ואין עוז אלא תורה, שנאמר (ישעיה כז, ה) או יִחַזֵּק בְּמַעְזֵי.

ספר העיקרים - וזה כי הדרת המלך ברב עם כדי שיהיה כבודו מתרבה, והשם יתברך לפי שהוא מלך על הכבוד אין מלכותו מתעלית בזולתו ולא משתנית בהשתנות הנמלכים ובהתמעטם. אמר המשורר קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כלו אומר כבוד (תהלים כ"ט ט'), כלומר שאפילו כשהקדוש ברוך הוא עושה דין ומשחית היערות והבעלי חיים אין מלכותו וכבודו מתמעטת בזה, כי בהיכלו, רצה לומר במדרגתו, הכל הוא כבוד, והביא ראיה לזה כי ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם, רצה לומר כי השם היה בזמן המבול, שהיה העולם מלא קודם המבול מאנשים ומבעלי חיים ונשחת הכל ולא נשאר רק נח ואשר אתו בתבה, ואף על פי כן לא נשתנית מלכותו מכמות שהיה, וזהו וישב ה' מלך לעולם, ואמר וישב ולא אמר ויהי, בעבור כי תאר הישיבה הוא יותר קיים, כמו שבאר הרמב"ם ז"ל בשתוף ישב, ועל כן ייחס אליו הנביא תאר הישיבה יותר מזולתו מן התארים, אמר ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא, ולא אמר ואראה את ה' על כסא רם ונשא (ישעיהו ו' א'), כי לפי שתאר הישיבה מורה על תאר היותר קיים מבלי שנוי, ייחסוהו אליו יתברך אף על פי שלא יפול עליו לא עמידה ולא ישיבה, אמרו רבותינו ז"ל במסכת חגיגה (ט"ו א') שאין למעלה לא עמידה ולא ישיבה, ועל זה הדרך ראוי שיובן בכל ההתפעלויות הגשמיים הבאים בכתובים מיוחסים לו יתברך, שהם אמנם נאמרים כדי לתת הבנת הענין אל האנשים לא שיהיה הענין כן באמת, וכלל גדול אמרו רבותינו ז"ל בזה, דברה תורה כלשון בני אדם.

עולת ראי"ה על קבלת שבת- עולת ראי"ה - קול ד' על המים "הני שבע דשבתא כנגד מי? אמר רבי חלפתא בן שאול כנגד שבעה קולות שאמר דוד על המים" (ברכות כט.). בכלל הבריאה כל עיקר השלמות שבה נראה במצב הקיום הבנין והתיקון אבל בחורבנות אינה נראית שום חכמה ותכלית. אמנם כשאנו רואים את ערך המציאות והשלמות שבתוצאותיהם של החורבנות אנו מכירים בהם את חכמתו העליונה של גדול העצה ית' "לכו חזו מפעלות ד' אשר שם שמות בארץ", כנגדם אמד דוד שבעה קולות על המים שבחורבנות הגדולים המתגלים בהם בהתנגדותם לישוב הבריאה אנו רואים יד ד' ושומעים קול ד' בכוח ובהדר קול ד' שובר ארזים וגו', בהעדר וחורבן, קול ד' חוצב להבות אש, זוועת ורעידות הארץ עד אשר בחרבן הכללי של הארץ ד' למבול ישב. מתגלה גודל התכלית וישב ד' מלך לעולם'.

וכן שלמות חיי האדם ניכרת היא בעבודה ובמעשה, והמנוחה נראית היא כבטלה ושוממות וחסרון מעלה, אבל באמת המנוחה המושכלה היא המעטרת את שלמות כל המעשים ומכשרת את כל הפעולות לתעודתן ובהשקפת התכלית המתגלית בשביתת המעשים בשביעי, שהוא עודף במעלה יתרה על מעשה הבריאה בכללה, שנעשה בששה ימים נתקנו שבעה דשבתא, להורות שמנוחת השבת משמשת לא רק בבטלה והעדר מלאכה כי אם להפקת תכלית שלמות השכל והמידות בקרבת אלהים וטוב דרכיו.